KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Asia: HE 145/2026 vp
StV@eduskunta.fi

KIRJALLINEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI TUPAKKALAIN MUUTTAMISESTA

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

79 § Tupakoinnin kieltäminen asuntoyhteisön huoneistoissa

Hallituksen esityksessä ehdotetaan helpotettavaksi tupakoinnin kieltämistä asuntoyhteisön omalla päätöksellä. Asuntoyhteisö saisi kieltää tupakoinnin asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluvilla parvekkeilla, huoneistojen hallinnassa tai muuten yksinomaisessa käytössä olevilla ulkoalueilla ja huoneistojen sisätiloissa, jos tiloista voi niiden rakenteiden tai muiden olosuhteiden vuoksi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua tupakansavua toiselle parvekkeelle, toisen huoneiston hallinnassa tai muuten yksinomaisessa käytössä olevan ulkoalueen oleskelualueelle tai toisen huoneiston sisätiloihin.

Kuluttajaliitto pitää ehdotettua muutosta parannuksena nykytilaan, mutta toistaa lausuntokierroksella esittämänsä näkemyksen siitä, ettei asuntoyhteisön omaan päätökseen perustuva malli turvaa riittävästi asukkaiden suojaa tahattomalta tupakansavulta. Kuluttajaliitto katsoo edelleen, että tupakointi asuntoyhteisöissä tulisi lähtökohtaisesti kieltää suoraan lain nojalla. Kuluttajaliitto kiinnittää huomiota sääntelyn yhdenvertaisuusvaikutuksiin. Ehdotetussa mallissa tosiasiallinen suoja tupakansavulta voi vaihdella paitsi asumismuodon myös yksittäisen asuntoyhteisön toimintakyvyn mukaan. Tätä eroa korostaa vuokra-asumista koskevan sääntelyn lähtökohtainen tupakointikielto.

Kuluttajaliitto on antanut neuvontaa asunto-osakeyhtiöön ja asuinhuoneistojen huoneenvuokraussuhteisiin liittyvissä kysymyksissä vuodesta 2003 lähtien. Neuvonnassa tulee säännöllisesti esiin tilanteita, joissa toisesta huoneistosta kulkeutuva tupakansavu aiheuttaa asukkaille merkittävää haittaa. Pitkittyneisiin tilanteisiin voi liittyä huomattavaa inhimillistä kärsimystä sekä huolta omasta tai läheisen terveydestä erityisesti silloin, kun altistumista ei pystytä omilla toimilla estämään.

Lisäksi Kuluttajaliitto korostaa asumisterveyden suojaa. Perustuslain 20 §:n 2 momentissa edellytetään julkista valtaa turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Tupakansavulle altistumisessa omassa kodissa on ennen kaikkea kyse asukkaiden terveyden suojasta, ei pelkästä asumisviihtyvyyshaitasta. Tupakansavulle altistuminen voi pahentaa tiettyjen sairauksien oireita ja sitä kautta lisätä terveyspalvelujen tarvetta. Sääntelyn tulee turvata erityisesti niiden asukkaiden asema, joiden mahdollisuudet itse välttää altistumista ovat rajalliset, kuten

lasten, ikääntyneiden ja pitkäaikaissairaiden. Omassa kodissa tapahtuvaan altistumiseen liittyy lisäksi se erityispiirre, ettei asukas välttämättä voi omilla toimillaan estää toisesta huoneistosta kulkeutuvan tupakansavun pääsyä asuntoonsa. Mahdollisuudet vaihtaa asuntoa voivat puolestaan olla rajalliset esimerkiksi terveydentilan, toimintakyvyn tai taloudellisen aseman vuoksi. Heikommassa asemassa olevien asukkaiden terveyden suojan ei tulisi riippua yksittäisen asuntoyhteisön kyvystä toteuttaa tupakointikieltoa koskevaa prosessia.

Ehdotus ei myöskään poista tupakointikiellon edellytyksiin liittyvää tapauskohtaista arviointia, vaan siirtää sen kunnan viranomaiselta asuntoyhteisölle. Asuntoyhteisön olisi itse arvioitava kiellon edellytyksiä ja tarvittaessa hankittava ulkopuolista asiantuntijaselvitystä. Kyse voi samalla olla asuntoyhteisön sisällä voimakkaita tunteita herättävästä asiasta, jonka selvittäminen ja ratkaiseminen jää asuntoyhteisön vastuulle. Kun tähän yhdistyy hallituksen esityksessäkin tunnistettu oikeudenkäyntikuluriski, voivat selvittämisestä aiheutuvat kustannukset ja päätöksen riitauttamisen riski käytännössä nostaa asuntoyhteisön kynnystä tehdä tupakointikieltopäätös.

Kuluttajaliitto esittää ensisijaisesti, että tupakointi asuntoyhteisön huoneistojen sisätiloissa, parvekkeilla sekä huoneistojen hallinnassa tai muuten yksinomaisessa käytössä olevilla ulkoalueilla kielletään lähtökohtaisesti tupakkalain 79 §:ssä. Tupakointi olisi mahdollista sallia erikseen esimerkiksi yhtiöjärjestyksessä tai asumisoikeussopimuksessa.

Jos lakiin ei sisällytetä tupakointikielto-olettamaa, Kuluttajaliitto pitää toissijaisesti perusteltuna, että ainakin asuinhuoneiston sisätilojen osalta säilytetään mahdollisuus hakea tupakointikieltoa kunnan viranomaiselta.

Helsingissä 28.9.2026

Kuluttajaliitto ry
Ida Saarikallio, juristi, OTM